

ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีปฏิบัติทางการบัญชีกับความเข้มแข็งทางการเงิน
กรณีศึกษาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครปฐม

RELATIONSHIPS BETWEEN ACCOUNTING METHODS AND FINANCIAL
STRENGTH: A CASE STUDY OF OF SMALL AND MEDIUM SIZED ENTERPRISES
IN NAKHON PATHOM PROVINCE

สุภาณี อินทน์จันทน์

Supanee Injun

สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

supanee_injun@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาความสัมพันธ์ของวิธีปฏิบัติทางการบัญชี 3 เรื่อง คือ วิธีคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือ วิธีคำนวณค่าเสื่อมราคา และวิธีรับรู้รายได้ กับความเข้มแข็งทางการเงินซึ่งพิจารณาจากอัตราส่วนการเงิน 15 รายการ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าของกิจการ ๑๘ กิจการ ซึ่งประกอบด้วยกิจการขาย 7 กิจการ กิจการผลิต 7 กิจการ และ กิจการบริการ 4 กิจการ พบว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมักเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีตามคำแนะนำของสำนักงานบัญชีและสำนักงานสรรพากร การวิเคราะห์ความแตกต่างของจำนวนกิจการที่เลือกใช้วิธีปฏิบัติในแต่ละเรื่อง พบว่า ผู้ประกอบการเลือกใช้วิธีคำนวณค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์วิธีเดียวกันทั้งหมด คือ วิธีเส้นตรง เนื่องจากคำนวณได้ง่ายและไม่ต้องใช้เอกสารเพิ่มเติมใดๆ จำนวนกิจการที่เลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีเรื่องการคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือ และวิธีรับรู้รายได้ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อวิเคราะห์ระดับความเข้มแข็ง พบว่า จำนวนกิจการที่มีความเข้มแข็งมากและมีความเข้มแข็งน้อยมีจำนวนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของวิธีปฏิบัติทางการบัญชีกับความเข้มแข็งทางการเงิน พบว่า วิธีคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือ และ วิธีรับรู้รายได้ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับความเข้มแข็งด้านสภาพคล่อง โดยกิจการที่ใช้วิธีคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือโดยวิธีถัวเฉลี่ยมีค่าความเข้มแข็งด้านสภาพคล่องสูงกว่ากิจการที่เลือกใช้วิธีอื่น และกิจการที่ใช้วิธีคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือวิธีเข้าก่อน-ออกก่อนมีค่าความเข้มแข็งด้านความสมดุลย์ของโครงสร้างทางการเงินต่ำกว่ากิจการที่ใช้วิธีอื่น กิจการที่วิธีรับรู้รายได้ตามเกณฑ์คงค้างมีค่าความเข้มแข็งด้านสภาพคล่องสูงกว่ากิจการที่รับรู้รายได้ตามเกณฑ์เงินสด วิธีปฏิบัติทางการบัญชีและความเข้มแข็งด้านอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยโดยภาพรวมแสดงให้เห็นว่าวิธีปฏิบัติทางการบัญชีมีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งทางการเงิน

คำสำคัญ: นโยบายการบัญชี, วิธีปฏิบัติทางการบัญชี, อัตราส่วนทางการเงิน, ความเข้มแข็งทางการเงิน, วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

Abstract

This research studied the relationships between 3 accounting methods, namely: Inventory Valuation, Depreciation Calculation, and Income Realization, and financial strengths based on 15 financial ratios. The in-depth interviews with 18 SMEs owners; 7 sales enterprises, 7 production enterprises, and 4 service enterprises indicated that SMEs used accounting methods as suggested by the accounting firms and the Provincial Office of Revenue. Tests of differences in number of SMEs selecting accounting methods indicated that all of the SMEs in the interviews used the Straight-Line method for their depreciation calculation because of its simple calculation and no additional document was needed. The numbers of SMEs using the methods of Inventory Valuation and Income Realization had no statistically difference at 0.05 level of confidence. Analyses of relationships between accounting methods and financial strengths indicated that the methods of Inventory Valuation and the methods of Income Realization were statistically significantly associated with Liquidity Financial Strength. The SMEs using the Average method of Inventory Valuation had higher levels of liquidity than the SMEs using other methods. The SMEs using the First-In, First-out method of Inventory Valuation had lower levels of liquidity than the SMEs using other methods. The SMEs using the Accrual method of Income Realization had higher levels of liquidity than the SMEs using other methods. Other accounting methods showed no significant statistical association with any other financial strengths. Overall result of this research indicated that accounting methods had relationships with financial strengths.

Keywords: Accounting Policy, Accounting Method, Financial Ratio, Financial Strength, SMEs

บทนำ

การดำเนินงานทางการบัญชีในประเทศไทยเป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่ จัดทำโดยสภาวิชาชีพการบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2560) ผ่านขั้นตอนการพิจารณาและประกาศใช้ในพระราชกฤษฎีกาเบกษาทำนองเดียวกับ กฎหมายอื่น ๆ มีการแก้ไขปรับปรุงตามความจำเป็นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในประเทศ และสถานการณ์ระหว่างชาติ เรียกรวมว่า มาตรฐานการบัญชีไทย (Thai Accounting Standard) มาตรฐานการบัญชีจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกประเทศ คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศชี้ให้เห็นว่ามาตรฐานการบัญชีทำให้เกิดความโปร่งใสสำหรับผู้ลงทุน มีความน่าเชื่อถือสำหรับผู้บริหาร และมีส่วนสนับสนุนความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของประเทศ (International Accounting Standards Board, 2017) ในประเทศไทยได้จัดทำมาตรฐานการบัญชีแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ มาตรฐานทั่วไป ใช้บังคับทุกกิจการ และ มาตรฐานสำหรับกิจการขนาดย่อม ณ เดือน ตุลาคม 2560 ตามประกาศในเว็บไซต์ของสภาวิชาชีพการบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2560) มีมาตรฐานการบัญชีที่ประกาศใช้ตามราชกิจจานุเบกษา ที่มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่ 1 มกราคม 2560 จำนวน 26 ฉบับ มาตรฐานการรายงานทางการเงิน 11 ฉบับ การตีความมาตรฐานการบัญชี 7 ฉบับ และการตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงิน 16 ฉบับ รวมถึง มาตรฐานการบัญชีที่ใช้ตามหลักการบัญชีเฉพาะประเทศไทยอีก 4 ฉบับ นอกจากนี้ยังมีมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่รอการพิจารณาและประกาศใช้อีกจำนวนหนึ่ง เฉพาะมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ มี 3 ฉบับ คือ มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 2 เรื่อง สินค้าคงเหลือ ฉบับที่ 16 เรื่อง อาคาร ที่ดิน และอุปกรณ์ และฉบับที่ 18 เรื่องรายได้ ส่วนมาตรฐานการบัญชีสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จำนวน 3 ฉบับ ณ วันที่ 6 พฤศจิกายน 2560 ยังอยู่ระหว่างการพิจารณา (สภาวิชาชีพการบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560)

ผลการศึกษาเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติทางการบัญชีในประเทศไทยหลายเรื่อง ชี้ให้เห็นว่า ผู้ประกอบการใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีแตกต่างกัน แม้จะเป็นนโยบายด้านเดียวกัน และเป็นธุรกิจประเภทเดียวกัน (ธัญรัตน์ วรรธนวัฒน์, 2557) ผลการวิจัย

ของ กัญญาพัชญ์ อรุณรัตน์ (2557) พบว่า กิจกรรมเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีต่างกันตามประเภทของอุตสาหกรรม ในระดับนานาชาติ พบว่าการที่กิจกรรมธุรกิจใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่แตกต่างกัน ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่หลายประเทศพยายามหาทางออก (Nobes, 2011) ผลการศึกษาในประเทศปาเลสไตน์ ระบุว่า กิจกรรมธุรกิจเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีแตกต่างกัน ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากเหตุผลทางภาษี ส่วนเหตุผลรอง คือ ความสะดวกและความง่ายในการปฏิบัติและการนำไปใช้ (Al-nassan, Al-shaqnobi, & Nabaaheen, 2013) การเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่แตกต่างกันดังกล่าว จะทำให้ความเข้มแข็งทางการเงิน (Financial Strength) ที่รายงานแตกต่างกันไปทั้งๆ ที่เป็นผลการประกอบการเดียวกัน (Rao, 2012; Sahaf, 2013; Gurau, 2014) โดยความเข้มแข็งการเงินนั้นแสดงได้โดยอัตราส่วนทางการเงินต่างๆ ของกิจการ (Beckert, 2007; Minority Business Development Agency, 2010; Garman & Fogue, 2011; Lan, 2012)

นอกจากวิธีปฏิบัติทางการบัญชีดังกล่าวแล้ว พบว่า วิชาทฤษฎีขนาดกลางและขนาดย่อมมักไม่มีพนักงานบัญชีโดยเฉพาะ เนื่องจากมีภาระงานน้อยเกินกว่าที่จะจ้างพนักงานบัญชีประจำ (วรชมน ทงรักษ์, 2554; พรรณี วรอุฉิงสถิต, 2558) ในขณะที่ผู้ประกอบการหรือผู้บริหารกิจการนั้นก็มักไม่ค่อยมีความรู้ด้านการบัญชีมากนัก จึงไม่จัดทำบัญชีและงบการเงินเอง ส่วนใหญ่จะนิยมใช้บริการของสำนักงานบัญชี โดยการรวบรวมหลักฐานทางการเงินส่งให้สำนักงานบัญชีเดือนละ 1 ครั้ง และรอรับรายงานทางการเงินสำเร็จรูปในอีกระยะหนึ่ง ซึ่งเท่ากับว่าผู้ประกอบการขาดโอกาสที่จะใช้ข้อมูลทางการเงินสำหรับการตัดสินใจดำเนินงานที่เป็นปัจจุบัน ทั้งนี้ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมักให้ความสำคัญกับยอดขายและกำไร มักหาทางหลบเลี่ยงการเสียภาษีโดยการทำบัญชีหลายเล่ม บางเล่มจัดทำให้มีภาวะขาดทุนสูงเพื่อใช้ประกอบหลักฐานการเสียภาษี คาดหวังว่าจะสามารถช่วยให้เสียภาษีน้อยลง (จรรยาเกียรติ อรุณไพโรจน์กุล, 2559) แต่กิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจึงมีการจัดทำบัญชีโดยตนเองอีกชุดหนึ่ง สำหรับใช้เป็นข้อมูลเพื่อการตัดสินใจทางธุรกิจ แต่มักเป็นบัญชีที่ไม่ได้จัดทำตามหลักการทางการบัญชีที่ดี จึงไม่สามารถนำไปใช้กับหน่วยงานราชการ หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ (อมรา ตีระศรีวัฒน์, 2555)

ในปลายปี 2558 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายส่งเสริมการประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดกลางและขนาดย่อมที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ “มาตรการบัญชีชุดเดียว” (สำนักปลัดกระทรวงการคลัง. กลุ่มสารนิเทศการคลัง, 2559) คือการกำหนดให้จัดทำบัญชี จัดแจ้งการจัดทำบัญชีและงบการเงินให้สอดคล้องกับสภาพที่แท้จริงของกิจการ จะได้รับการยกเว้นจากการตรวจสอบภาษีย้อนหลังและยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไรสุทธิ ในรอบปีบัญชี 2559 และรอบปีบัญชี 2560 ด้วย ผู้วิจัยได้สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยมีความสัมพันธ์ที่ดี เป็นที่เชื่อถือของผู้ประกอบการ และได้ความร่วมมือในการดำเนินงานด้านวิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาโดยตลอด เมื่อพิจารณาจากข้อมูลสำนักงานสรรพากร จ. นครปฐม ปรากฏว่าผู้ประกอบการในพื้นที่จังหวัดนครปฐม สนใจเข้าร่วมโครงการ 2,412 กิจการ เท่ากับว่า มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการบัญชีที่สำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจำนวนมาก จึงเป็นโอกาสที่ดีสำหรับผู้วิจัยที่จะติดต่อขอข้อมูลเพื่อการวิจัย จากกิจการที่ปกติไม่ค่อยเปิดเผยข้อมูลมากนัก ดังนั้นจึงเป็นประเด็นที่สมควรทำการศึกษาว่า ผู้ประกอบการเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีใดบ้าง แตกต่างกันเพราะสาเหตุใด ความเข้มแข็งทางการเงินของกิจการเป็นอย่างไร และวิธีปฏิบัติทางการบัญชีใดมีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งทางการเงินบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีปฏิบัติทางการบัญชีเรื่องการคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือ การคำนวณค่าเสื่อมราคา และการรับรู้รายได้ของกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
2. เพื่อศึกษาความเข้มแข็งทางการเงินของกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของวิธีปฏิบัติทางการบัญชีกับความเข้มแข็งทางการเงินของกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

สมมุติฐาน

Ho₁ จำนวนกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีในการวัดมูลค่าสินค้าคงเหลือ การคำนวณค่าเสื่อมราคา การรับรู้รายได้ และการจัดทำบัญชี ไม่แตกต่างกัน

Ho₂ จำนวนกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในระดับความเข้มแข็งทางการเงินต่างไม่แตกต่างกัน

Ho₃ วิธีปฏิบัติทางการบัญชีของกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไม่มีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งทางการเงินของกิจการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. **การใช้ประโยชน์ทางวิชาการ** มีองค์ความรู้ด้านวิธีปฏิบัติ ความเข้มแข็ง และความสัมพันธ์ระหว่างวิธีปฏิบัติ และความเข้มแข็งของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

2. **การใช้ประโยชน์ในกิจการธุรกิจ** ผู้ประกอบการสามารถนำข้อสรุปไปเป็นแนวทางการตัดสินใจเลือกหรือเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติทางการบัญชีตลอดจนการดำเนินงานต่างๆ ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยทั่วไปในอนาคตได้

3. **การใช้ประโยชน์ของหน่วยงานภาครัฐ** สามารถนำข้อสรุปเกี่ยวกับผลกระทบของวิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่มีต่อความเข้มแข็งทางการเงินไปเป็นแนวทางการพัฒนาระเบียบข้อบังคับทางการบัญชีของทางการ และพัฒนาการดำเนินงานกิจการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอนาคต รวมทั้งการฝึกอบรมด้านต่างๆ ให้ผู้ประกอบการด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. **ประชากรและตัวอย่าง** ประชากรของการวิจัยนี้ คือ เจ้าของกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ผู้เข้าร่วมโครงการ “บัญชีชุดเดียว” ของกรมสรรพากร ตามข้อมูลของสำนักงานสรรพากร จังหวัดนครปฐม ณ เดือน มีนาคม 2560 รวม มีจำนวน 2,412 กิจการ คัดเลือกเฉพาะกิจการที่ตรงหลักเกณฑ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม คือ กิจการที่มีเงินทุนจดทะเบียนไม่เกิน 5 ล้านบาท

การวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก เนื่องจากผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมักไม่ยินดีเปิดเผยข้อมูลทางธุรกิจ (ภัทรศศิริ พรประภา, 2557) ถือเป็น กลุ่มประชากรที่เข้าถึงยาก หากใช้วิธีรวบรวมข้อมูลวิธีอื่น เช่น การตอบแบบสอบถาม อาจไม่ได้รับข้อมูลเพียงพอ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงประสานงานกับสำนักงานสรรพากรจังหวัดนครปฐมและสำนักงานตรวจสอบบัญชีเอกชน ให้แนะนำกิจการที่มีความยินดีเปิดเผยข้อมูลตามจำนวนที่วางแผนไว้ดังกล่าว ถือเป็น การคัดเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยตั้งเป้าหมายการสัมภาษณ์ไว้ไม่น้อยกว่า 15 กิจการ คือแยกเป็นกิจการผลิต 5 กิจการ กิจการขาย 5 กิจการ และกิจการบริการ 5 กิจการ โดยยึดตามหลักเกณฑ์ที่แสดงไว้ในหนังสือและวารสารทางวิชาการต่างๆ ว่า จำนวนตัวอย่างในการสัมภาษณ์ที่เหมาะสม สามารถแยกจำพวกจากข้อมูลและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเหล่านั้น (“..to create categories from the data and then to analyze relationships between categories..” คือ 5-50 ราย (Dworkin, 2012) ในกรณีที่สุดโต่งที่สุด ทำการสัมภาษณ์ตัวอย่างเพียง 1 ราย เท่านั้น หากเป็นประชากรที่เข้าถึงได้ยาก (hard to access population) จำนวนตัวอย่างที่เพียงพอควรอยู่ระหว่าง 6 - 12 ราย หากประชากรมีจำนวนมากและสามารถเข้าถึงได้ง่าย จำนวนตัวอย่าง ควรกำหนดประมาณ 30 ราย (Adler & Adler, 2012) ตัวอย่างการการสัมภาษณ์เชิงลึกทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศสหราชอาณาจักร กำหนดจำนวนตัวอย่าง 11 กิจการ (Lucas, Lowth, & Prowle, 2013) ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ จึงกำหนดจำนวนตัวอย่างอย่างน้อย 15 ตัวอย่างดังกล่าว แต่สามารถดำเนินการสัมภาษณ์จริงกับกิจการขาย 7 กิจการ กิจการผลิต 7 กิจการ และกิจการบริการเพียง 4 กิจการ รวมเป็น 18 กิจการ

2. ตัวแปรในการวิจัย ประกอบด้วยตัวแปร 2 กลุ่ม คือ

2.1 ตัวแปรกลุ่มที่ 1 วิธีปฏิบัติทางการบัญชี ประกอบด้วย

(1) วิธีคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือ (Inventory Valuation) 3 วิธี คือ วิธีเข้าก่อนออกก่อน วิธีถัวเฉลี่ย และ วิธีเจาะจง

(2) วิธีคำนวณค่าเสื่อมราคา (Depreciation Calculation) 4 วิธี คือ วิธีเส้นตรง วิธียอดลดลงทวีคูณ วิธีผลบวกจำนวนปีที่ใช้งาน วิธีตามชั่วโมงการทำงาน และวิธีตามจำนวนผลิต

(3) นโยบายเกี่ยวกับการรับรู้รายได้ (Income Realization) 2 วิธี คือ วิธีเงินสด และวิธีคงค้าง

2.2 ตัวแปรกลุ่มที่ 2 ความเข้มแข็งทางการเงิน ประกอบด้วยอัตราส่วนทางการเงิน 4 ด้าน รวม 15 อัตราส่วน ซึ่งแสดงความเข้มแข็งทางการเงินของกิจการ ตามแนวทางการวิเคราะห์งบการเงินของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (กฤษฎา เสกตระกูล, 2556) ดังต่อไปนี้

(1) ความเข้มแข็งด้านสภาพคล่องทางการเงิน คำนวณมาจากอัตราส่วนทางการเงิน 6 อัตราส่วน คือ อัตราส่วนหมุนเวียน อัตราส่วนหมุนเวียนเร็ว อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ ระยะเวลาเฉลี่ยในการเรียกเก็บหนี้ อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ และ ระยะเวลาในการขายสินค้า

(2) ความเข้มแข็งด้านความสามารถในการทำกำไร คำนวณมาจากอัตราส่วนทางการเงิน 3 อัตราส่วน คือ อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรจากการดำเนินงาน และ อัตรากำไรสุทธิ

(3) ความเข้มแข็งด้านประสิทธิภาพในการดำเนินงาน คำนวณมาจากอัตราส่วนทางการเงิน 4 อัตราส่วน คือ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ถาวร อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม และ อัตราการหมุนของสินทรัพย์ถาวร

(4) ความเข้มแข็งด้านความสมดุลของโครงสร้างทางการเงิน คำนวณมาจากอัตราส่วนทางการเงิน 2 อัตราส่วน คือ อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน และความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย

3. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ข้อจำกัดสำคัญของทฤษฎีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งนี้ คือ จำนวนตัวอย่างมีเพียง 18 ราย ซึ่งมีหลักเกณฑ์ทางสถิติว่า จำนวนตัวอย่างที่น้อยจะไม่มีกระจายแบบปกติ ไม่สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบพาราเมตริกได้ เช่น ต่ำกว่า 30 (Student, 1908) หรือ ต่ำกว่า 50 (Greene, 2015) จำนวนตัวอย่างที่นิยมใช้กันทั่วไปมักจะเป็น 20-50 (Brown, 2007) อย่างไรก็ตาม การมีตัวอย่างจำนวนน้อยไม่ได้เป็นอุปสรรคในการวิเคราะห์ทางสถิติ (Faber & Fonseca, 2014) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนน้อยนั้นนิยมเรียกว่า "สถิติที่ไม่ใช่พาราเมตริก" (Non-parametric) หมายความว่า สถิติเหล่านี้ไม่กำหนดลักษณะการกระจายของข้อมูลไว้ก่อนล่วงหน้าและมีความยืดหยุ่นต่อการกระจายของข้อมูล (Bradley, 1960) จำนวนตัวอย่างถึงแม้จะน้อยกว่า 15 รายนั้น ยังสามารถทดสอบสมมุติฐานได้อย่างถูกต้อง และสามารถอ้างอิงกลับ (Infer) ไปยังประชากร (Population) ได้ หากใช้สถิติที่เหมาะสม (Nachar, 2008) ดังนั้น ข้อมูลจำนวน 18 รายจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนี้ จึงสามารถวิเคราะห์ทางสถิติและอ้างอิงทั่วไป (Generalize) ได้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ มีดังนี้

3.1 การทดสอบความกลมกลืน (Goodness of Fit Test) แยกออกเป็น 2 กรณี คือ

(1) การวิเคราะห์ความแตกต่างของจำนวนกิจการที่เลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชี ใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square) เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 1 เนื่องจากวิธีทางการบัญชีเป็นข้อมูลในระดับการวัดแบบนามบัญญัติ (Nominal) และเปรียบเทียบข้อมูลชุดเดียว (Israel, 2009)

(2) การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าความเข้มแข็ง ใช้การทดสอบของชาร์ปีโร-วิลค์ (Shapiro-Wilk W Test) เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 2 เนื่องจากค่าความเข้มแข็งเป็นข้อมูลระดับอันตรภาค

(Interval) จำนวนระหว่าง 3-50 ตัวอย่าง (Sen & Srivastava, 1997; Shapiro & Wilk, 1965)

3.2 การทดสอบความสัมพันธ์ (Test of Association) ทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 3 คือ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของวิธีปฏิบัติทางการบัญชีกับความเข้มแข็งทางการเงิน แยกออกเป็น 2 กรณี คือ

(1) การทดสอบเอ็ช ของ ครัสคาล-วอลลิส (Kruskal-Wallis H Test) เป็นสถิติที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของวิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่มีวิธีให้เลือกมากกว่า 2 วิธี กับความเข้มแข็งทางการเงิน เนื่องจากตัวแปร กลุ่มที่ 1 เป็นข้อมูลระดับนามบัญญัติซึ่งมีการแบ่งกลุ่มมากกว่า มากกว่า 2 กลุ่ม จำนวน 1 ตัวแปร กับความเข้มแข็งทางการเงิน ซึ่งเป็นตัวแปรระดับอันตรภาค (Interval) จำนวน 1 ตัวแปร ที่มีจำนวนตัวอย่างไม่เท่ากันและเป็นอิสระต่อกัน ตามเอกสารแนะนำการเลือกสถิติของสถาบันการวิจัยและการศึกษาทางดิจิทัล (IDRE) มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ณ ลอสแอนเจลิส (UCLA Institute for Digital Research and Education, 2017)

(2) การทดสอบ ยู ของวิลค็อกสัน-แมนน์-วิทนี (Wilcoxon-Mann-Whitney U Test หรือ Wilcoxon Rank-Sum Test) เป็นสถิติที่เหมาะสม ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของวิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่มีวิธีให้เลือกเพียง 2 วิธี (UCLA Institute for Digital Research and Education, 2017) ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรชุดที่ 1 ที่เป็นข้อมูลระดับกลุ่มที่มีการแบ่ง 2 กลุ่ม จำนวน 1 ตัวแปร กับตัวแปรชุดที่ 2 ที่เป็นข้อมูลระดับเรียงลำดับหรืออันตรภาค จำนวน 1 ตัวแปร ที่มีจำนวนตัวอย่างไม่เท่ากัน และเป็นข้อมูลที่ไม่กระจายเป็นโค้งปกติ หรือมีความเบ้ (Skewness) สูง (Fay & Proschan, 2010) ซึ่งเป็นธรรมชาติของข้อมูลทางธุรกิจ (Agarwal, 2006) ผลการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปของกิจการที่ให้สัมภาษณ์เชิงลึก กิจการที่เป็นเป้าหมายของการสัมภาษณ์นี้ คือ กิจการที่เข้าร่วมโครงการบัญชีชุดเดียว ของสำนักงานสรรพากร จังหวัดนครปฐม กิจการที่ให้สัมภาษณ์ เป็นกิจการขาย 7 กิจการ กิจการผลิต 7 กิจการ และกิจการบริการ 4 กิจการ รวม 18 กิจการ เงินทุนของ 8 กิจการเท่ากับ 1 ล้านบาท อีก 8 กิจการเท่ากับ 5 ล้านบาท และอีก 2 กิจการมี เงินทุน 2 ล้านบาท ซึ่งตรงตามข้อกำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สำนักปลัดกระทรวงการคลัง, กลุ่มสารนิเทศการคลัง, 2559) มีพนักงานน้อยที่สุด 3 คน มากที่สุด 70 คน อายุกิจการน้อยที่สุด 2 ปี มากที่สุด 55 ปี กิจการทั้งหมดเห็นว่าการเข้าร่วมโครงการบัญชีชุดเดียวมีประโยชน์ คือ ได้ลดอัตราภาษีและไม่ตรวจภาษีย้อนหลัง ไม่มีกฎระเบียบข้อบังคับมากเกินไปที่ทำอยู่ สามารถดำเนินการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินสะดวกขึ้น ความเห็นนี้แสดงให้เห็นว่าในอดีตผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจัดทำบัญชีหลายชุดจริง สอดคล้องกับข้อมูลในอดีต (อมรา ติรศรีวัฒน์, 2555)

2. การเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชี ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชี มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือ กิจการเลือกใช้วิธีเข้าก่อนออกก่อน 6 กิจการ วิธีถัวเฉลี่ย 6 กิจการ และ วิธีเจาะจงราคา 5 กิจการ เหตุผลที่ใช้ในการเลือก คือ เป็นวิธีที่เข้าใจง่าย สอดคล้องกับข้อมูลในอดีต (Al-nassan, Al-shaqnobi, & Nabaheen, 2013) ทั้งนี้ จำนวนกิจการที่เลือกใช้วิธีคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือแต่ละวิธี ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 การคำนวณค่าเสื่อมราคา กิจการทั้งหมด 18 กิจการที่ให้สัมภาษณ์ ใช้วิธีคำนวณค่าเสื่อมราคาวิธีเดียวกันหมด คือ วิธีเส้นตรง เหตุผลที่เลือกใช้วิธีนี้ ผู้ประกอบการที่ให้สัมภาษณ์เห็นว่า เพราะคำนวณได้ง่าย เข้าใจได้ง่าย ไม่จำเป็นต้องใช้หลักฐาน ข้อมูล และไม่ต้องจัดเตรียมเอกสารมากโดยไม่จำเป็น สอดคล้องกับข้อมูลในอดีต (Al-nassan, Al-shaqnobi, & Nabaheen, 2013) ประกอบกับมักจะได้รับคำแนะนำจากสำนักงานสรรพากรว่าให้ใช้วิธีนี้ สอดคล้องกับข้อมูลที่ว่าผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมักไม่มีหรือไม่เห็นความสำคัญของความรู้ด้านการบัญชี ตามผลการวิจัยของ อภิญญา วิเศษสิงห์ (2556) ผลการวิเคราะห์ แสดงว่าจำนวนกิจการที่เลือกใช้วิธีคำนวณค่าเสื่อมราคา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 การรับรู้รายได้ กิจการจำนวน 15 กิจการใช้วิธีรับรู้รายได้ตามเกณฑ์คงค้าง ซึ่งผู้ประกอบการมี

ความเห็นที่ว่า สอดคล้องกับระเบียบข้อบังคับของทางราชการ และเป็นไปตามคำแนะนำของสำนักงานสรรพากร มีเพียง 1 กิจกรรมในแต่ละประเภท ที่แจ้งว่าใช้เกณฑ์เงินสด แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า กิจกรรม 3 กิจกรรมนี้ ดำเนินงานโดยไม่มีการขายเชื่อ ดังนั้นจึงอาจมองว่าไม่ได้ใช้เกณฑ์เงินคงค้าง แต่ไม่ได้ขัดแย้งกับระเบียบของทางราชการแต่อย่างใด จะเห็นว่าผู้ประกอบการมีความยินดีปฏิบัติตามกฎระเบียบ แตกต่างจากผลการวิจัยในประเทศในจีเรีย (Uddin, Biswas, Julfikar, & Khatun, 2017) ที่รายงานว่า ผู้ประกอบการมักฝ่าฝืนข้อบังคับการบัญชี ทั้งนี้ จำนวนกิจกรรมที่เลือกใช้วิธีรับรู้รายได้แต่ละวิธี ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การวิเคราะห์ความแตกต่างนี้ ใช้การทดสอบไคสแควร์ (Chi-square Goodness of Fit Test) เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 1 คือ H_0 จำนวนกิจกรรมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีในการวัดมูลค่าสินค้าคงเหลือ การคำนวณค่าเสื่อมราคา การรับรู้รายได้ และการจัดทำบัญชี ไม่แตกต่างกัน

ผลวิเคราะห์ความแตกต่างดังกล่าว ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างจำนวนกิจกรรมที่เลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชี

วิธีปฏิบัติทางการบัญชี	χ^2 Calculated	χ^2 Critical, 0.05
วิธีคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือ	13.5009	15.5073
วิธีคำนวณค่าเสื่อมราคา	24.333*	13.3616
วิธีรับรู้รายได้	4.1328	7.8147
วิธีจัดทำบัญชี	0.4412	7.8147
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05		

การวิเคราะห์ความแตกต่างของจำนวนกิจกรรมที่เลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีโดยใช้สถิติไคสแควร์ทดสอบความกลมกลืน ตามตารางที่ 1 ค่าไคสแควร์ของวิธีคำนวณค่าเสื่อมราคา (24.333) มีค่ามากกว่าค่าวิกฤติตามตาราง (13.3616) เพียงวิธีเดียว แสดงว่า กิจกรรมเลือกรับวิธีคำนวณค่าเสื่อมราคาเฉพาะวิธีใดวิธีหนึ่งแตกต่างจากวิธีอื่นอย่างชัดเจน ส่วนวิธีปฏิบัติทางการบัญชีเรื่องอื่น กิจกรรมเลือกเป็นจำนวนใกล้เคียงกัน

3. ความเข้มแข็งทางการเงิน

ค่าความเข้มแข็งทางการเงินคำนวณโดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน 4 ด้าน รวม 15 รายการตามรายละเอียดในข้อ 2.2 ของหัวข้อการดำเนินการวิจัย ข้างต้นนี้ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าค่าอัตราส่วนทางการเงินของกิจกรรมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ให้สัมภาษณ์มีค่าอัตราส่วนทางการเงินแตกต่างกัน เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับค่าอัตราส่วนของกิจการขนาดกลางที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็มเอไอ (MAI) พบว่า บางอัตราส่วนของกิจการที่ให้สัมภาษณ์มีค่าที่แสดงความเข้มแข็งมากกว่า บางอัตราส่วนมีค่าที่แสดงความเข้มแข็งน้อยกว่า (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2561)

เนื่องจากอัตราส่วนทางการเงิน มีหน่วยวัดและทิศทางของความหมายแตกต่างกัน เช่น บางอัตราส่วนยังมีค่าสูง แสดงว่ามีความเข้มแข็งสูง ในขณะที่บางอัตราส่วน ยังมีค่าสูงแสดงว่ามีความเข้มแข็งต่ำ และบางอัตราส่วนต้องมีค่าตามเกณฑ์เท่านั้น มีค่าสูงไปหรือต่ำไปแสดงว่ามีความเข้มแข็งน้อย อีกประการหนึ่ง อัตราส่วนบางอัตราส่วนมีหน่วยวัดเป็น "เท่า" บางอัตราส่วน เป็น "วัน" บางอัตราส่วนเป็น "ครั้ง" ดังนั้นเพื่อความชัดเจนในการทำความเข้าใจและการวิเคราะห์ ในที่นี้จึงได้นำค่าอัตราส่วนทางการเงินมาเรียงลำดับตามทิศทางและความหมายของอัตราส่วนนั้น แล้วแปลงค่าให้มีทิศทางและหน่วยวัดเดียวกันทั้งหมดโดยการคำนวณเป็นค่าร้อยละของค่าความเข้มแข็งทั้งหมดในแต่ละเรื่องและแต่ละด้าน โดยใช้สูตร ความเข้มแข็งทางการเงิน (Financial Strength- FS) ดังนี้

$$FS_i = \frac{100r_i}{n} \text{ เมื่อ } r = \text{ลำดับค่าอัตราส่วนทางการเงินที่เรียงจากน้อยไปหามาก และ } n = \text{จำนวนกิจการ}$$

ค่าความเข้มแข็ง แยกเป็น 4 ด้าน คือ ค่าความเข้มแข็งด้านสภาพคล่อง (Liquidity Strength - LS) ค่าความเข้มแข็งด้านความสามารถในการทำกำไร (Profitability Strength - PS) ค่าความเข้มแข็งด้านประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Efficiency Strength - ES) ความเข้มแข็งด้านความสมดุลของโครงสร้างทางการเงิน (Structural Strength - SS) และรวมทั้ง 4 ด้าน เป็นความเข้มแข็งรวม Total Strength - TS) อีกส่วนหนึ่ง ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าความเข้มแข็งทั้งหมดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าความเข้มแข็งเฉลี่ยแต่ละด้าน และค่าความเข้มแข็งทางการเงินรวมของกิจการที่ให้สัมภาษณ์

สถิติ	ความเข้มแข็งทางการเงิน				
	LS	PS	ES	SS	TS
ค่าเฉลี่ยเรขาคณิต ¹	8.77	9.48	9.29	8.08	8.91
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	3.15	4.84	3.75	3.43	2.04
¹ ข้อมูลทางการเงินการลงทุนควรใช้ค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (Gallant, 2006)					

นำค่าความเข้มแข็งแต่ละด้านมาแยกเป็น 4 ระดับ คือ เข้มแข็งมากอย่างยิ่ง เข้มแข็งมาก เข้มแข็งน้อย และเข้มแข็งน้อยอย่างยิ่ง เมื่อนำข้อมูลความเข้มแข็งที่แบ่งกลุ่มแล้ว มาวิเคราะห์ว่า กิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ให้สัมภาษณ์มีความเข้มแข็งทางการเงินแตกต่างกันหรือไม่ ตามสมมติฐานข้อที่ 2 : Ho2 จำนวนกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีในระดับความเข้มแข็งทางการเงินแต่ละระดับไม่แตกต่างกัน โดยใช้การทดสอบไคสแควร์ คำนวณได้ 1.112 น้อยกว่าค่าไคสแควร์วิกฤติ 7.8147 จึงยอมรับสมมติฐานหลัก เนื่องจากค่าความเข้มแข็งเดิมที่ได้จากข้อมูลจริงของกิจการเป็นข้อมูลระดับอัตราภาค (Interval) จึงทดสอบการกระจายอีกครั้งหนึ่ง โดยใช้สถิติของชาร์ปีโร-วิลค์ (Shapiro-Wilk W Test) พบว่าค่า $W_n=18 = 0.961236879656895$ มากกว่า ค่าวิกฤติ $W_n=18, .05 = 0.8970000147819519$ จึงยอมรับสมมติฐานหลัก คือ กิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ให้สัมภาษณ์เชิงลึก มีความเข้มแข็งกระจายอยู่ในระดับต่าง ๆ เป็นจำนวนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ค่าความเข้มแข็งไม่ได้กระจุกตัวอยู่ ณ ระดับใดระดับหนึ่ง มีการกระจายแบบปกติ (Normal Distribution) แสดงว่า ความสำเร็จของการประกอบการแตกต่างกัน ซึ่งสามารถนำไปวิเคราะห์ต่อไปว่า ความเข้มแข็งทางการเงินนี้มีความสัมพันธ์กับวิธีปฏิบัติทางการบัญชีหรือไม่อย่างไร

4. ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีปฏิบัติทางการบัญชีกับความเข้มแข็งทางการเงิน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีปฏิบัติทางการบัญชี 4 เรื่อง คือ การคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือ การคำนวณค่าเสื่อมราคา การรับรู้รายได้ และการทำบัญชี กับความเข้มแข็ง 4 ด้าน คือ ด้านสภาพคล่อง ด้านความสามารถในการทำกำไร ด้านประสิทธิภาพในการทำงาน และด้านความสมดุลของโครงสร้างการเงิน และ ความเข้มแข็งรวมทุกด้านอีกส่วนหนึ่ง โดยใช้การทดสอบ เอ็ช ของครัสคาล-วอลลิส สำหรับวิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่มีทางเลือกมากกว่า 2 ทาง และใช้การทดสอบ ยู ของ วิลค็อกสัน-แมนน์-วิทนีย์ สำหรับวิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่มีทางเลือก 2 ทาง สรุปความสัมพันธ์ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปความสัมพันธ์ของวิธีปฏิบัติทางการบัญชีกับความเข้มแข็งทางการเงิน

วิธีปฏิบัติทางการบัญชี	ความเข้มแข็งทางการเงิน				
	LS	PS	ES	SS	TS
วิธีคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือ ($H_{6-6.5} = 5.765$)	H = 10*	H = 3.31	H = 3.139	H = 6.161*	H = 2.455
วิธีคำนวณค่าเสื่อมราคา**	-	-	-	-	-
วิธีรับรู้รายได้ ($U_{0.025} = 5$)	U = 5*	U = 17	U = 9	U = 22	U = 39
วิธีจัดทำบัญชี ($U_{0.025} = 5$)	U = 39	U = 32	U = 25	U = 16	U = 7

* มีความสัมพันธ์ที่ระดับความเชื่อมั่น (Confidence Level) 0.05 และช่วงความเชื่อมั่น (Confidence Interval) 4.93
 ** ไม่สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ได้ เนื่องจากผู้ประกอบการเลือกใช้วิธีเส้นตรงเหมือนกันหมด

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีปฏิบัติทางการบัญชีกับความเข้มแข็งทางการเงิน พบว่า วิธีคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือ และวิธีรับรู้รายได้ มีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งทางการเงินด้านสภาพคล่อง และด้านความสมดุลย์ของโครงสร้างทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 คือ (1) กิจการที่ใช้วิธีคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือโดยวิธีถัวเฉลี่ยมีค่าความเข้มแข็งด้านสภาพคล่องสูงกว่ากิจการที่เลือกใช้วิธีอื่น (2) กิจการที่ใช้วิธีคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือวิธีเข้าก่อน-ออกก่อนมีค่าความเข้มแข็งด้านความสมดุลย์ของโครงสร้างทางการเงินต่ำกว่ากิจการที่ใช้วิธีอื่น และ (3) กิจการที่ใช้วิธีรับรู้รายได้ตามเกณฑ์คงค้างมีค่าความเข้มแข็งด้านสภาพคล่องสูงกว่ากิจการที่รับรู้รายได้ตามเกณฑ์เงินสด ส่วนวิธีปฏิบัติทางการบัญชีอื่น ไม่ปรากฏความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัยตามสมมุติฐาน 3 ข้อ ได้ดังต่อไปนี้

สมมุติฐานข้อที่ 1. จำนวนกิจการที่เลือกใช้วิธีคำนวณค่าเสื่อมราคาวิธีเส้นตรงมากกว่าจำนวนกิจการที่ใช้วิธีอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ส่วนวิธีคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือและวิธีรับรู้รายได้มีจำนวนไม่แตกต่างกัน

สมมุติฐานข้อที่ 2. กิจการทั้งหมดมีค่าความเข้มแข็งไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

สมมุติฐานข้อที่ 3. มีความสัมพันธ์ระหว่างวิธีปฏิบัติทางการบัญชีและความเข้มแข็งทางการเงิน 3 ลักษณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 คือ วิธีคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือวิธีถัวเฉลี่ยมีค่าความเข้มแข็งด้านสภาพคล่องสูงกว่ากิจการที่เลือกใช้วิธีอื่น วิธีคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือวิธีเข้าก่อน-ออกก่อนมีค่าความเข้มแข็งด้านความสมดุลย์ของโครงสร้างทางการเงินต่ำกว่ากิจการที่ใช้วิธีอื่น และ วิธีรับรู้รายได้ตามเกณฑ์คงค้างมีค่าความเข้มแข็งด้านสภาพคล่องสูงกว่ากิจการที่รับรู้รายได้ตามเกณฑ์เงินสด

ผลสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่าผู้ประกอบการยินดีปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางราชการ โดยเฉพาะระเบียบข้อกำหนดด้านการบัญชี ทั้งนี้ระเบียบปฏิบัติเหล่านั้นต้องเกิดประโยชน์กับผู้ประกอบการ เมื่อพิจารณาเหตุผลที่ผู้ประกอบการมักจ้างทำบัญชีแล้ว พบว่า กิจการไม่มีความจำเป็นและเป็นไปไม่ได้ที่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะต้องจ้างพนักงานบัญชีเป็นการเฉพาะ เพราะค่าจ้างจะสูงความจำเป็นในการทำหน้าที่ ดังนั้นจึงนิยมส่งข้อมูลให้สำนักงานบัญชีเป็นครั้งคราว และรับรายงานทางการเงินงวดละครั้ง ซึ่งอาจไม่สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลการเงินการบัญชีได้ดีเท่าที่ควร มาตรการที่น่าจะช่วยลดปัญหาลักษณะนี้ได้ คือ ทางราชการจัดทำโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยเฉพาะให้มีวิธีใช้งานที่ไม่ยุ่งยาก สามารถให้พนักงานธุรการทั่วไปบันทึกข้อมูลได้อย่างสะดวกเป็นประจำวัน โดยให้โปรแกรมนั้นจัดทำบัญชีและรายงานทางการเงินได้ทุกเมื่อ หากทำได้เช่นนี้ผู้ประกอบการจะสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางการเงินเพื่อการบริหารได้ตลอดเวลา และข้อมูลทางการเงินการบัญชีจะถูกต้องตามระเบียบของทางราชการอย่างแน่นอน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แสดงให้เห็นว่า การเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีมีส่วนเกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งทาง

การเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่เหมาะสมกับกิจการ หรือกำหนดอย่างชัดเจนว่ากิจการลักษณะใด ประเภทใด ควรใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีวิธีใด และควรหามาตรการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการเห็นความสำคัญของการทำระบบบัญชี ไม่ควรมองข้ามความสำคัญของบัญชีในลักษณะที่ว่า จัดทำบัญชีเพียงเพื่อไม่ให้ผิดระเบียบข้อบังคับของทางราชการเท่านั้น แต่ควรจัดทำบัญชีเพื่อให้สามารถมองเห็นฐานะทางการเงินของกิจการได้อย่างเป็นปัจจุบันและต่อเนื่อง นำไปใช้ในการตัดสินใจทางธุรกิจได้อย่างเหมาะสม เกิดความเข้มแข็งทางการเงินเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

การศึกษาวิจัยในอนาคตเกี่ยวกับการบัญชีควรให้ความสำคัญกับมาตรการสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่สามารถเลือกใช้นโยบายทางการบัญชีอย่างเหมาะสมกับลักษณะของสินค้าและการดำเนินงาน สามารถจัดทำบัญชีได้เองอย่างเป็นปัจจุบัน สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการบริหารได้อย่างเพียงพอ และถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของทางราชการด้วย ประเด็นที่ควรศึกษามากที่สุด คือ การพัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูปการจัดทำบัญชีที่ต้องตามมาตรฐานและระเบียบข้อบังคับที่ใช้ได้สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ไม่มีพนักงานบัญชีโดยเฉพาะ

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา เสกตระกูล. (2556). *การวิเคราะห์งบการเงิน*. กรุงเทพฯ: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- กัญญาพัชญ์ อรุณรัตน์. (2557). ปัจจัยการเลือกใช้นโยบายการวัดมูลค่าสินค้าคงเหลือ ที่มีต่อ ฐานะการเงินและผลตอบแทนของบริษัทจดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (MAI). วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.), 20(2), 69–78. Federation of Accounting Professions under the Royal Patronage. (2017). *Thai Financial Report Standard*. Retrieved February 14, 2017 from <http://www.fap.or.th/index.php?lay=show&ac=article&id=539863468&Ntype=58> (in Thai)
- ขจรเกียรติ อรุณไพโรจน์กุล. (2559). *SME ได้อะไรมากกว่าวันภาษี ถ้าทำบัญชีเดียว*. Retrieved November 6, 2016, from http://www.efinancethai.com/MoneyStrategist/file/index.aspx?release=y&id=972&file_name=ms_20160218symbol=MS
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2561). *ข้อมูลรายบริษัท/หลักทรัพย์*. สืบค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2561, จาก https://portal.set.or.th/mai/stockslookup.do?locale=th_TH
- ธัญญ์รัศม์ วศวรรณวัฒน์. (2557). *นโยบายการบัญชีในการวัดมูลค่าสินค้าคงเหลือตามเกณฑ์ราคาทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา.
- พรณี วรอุทัยสถิต. (2558). *กิจการ SME กับเรื่องของบัญชีกับภาษี ตอน SME กับการทำบัญชี*. สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2560, จาก <http://www.smartsme.tv/content/17964>
- ภัทรศรั ศรีประภา. (2557). *การเข้าถึงแหล่งทุนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย. การประชุมเชิงวิชาการระดับชาติและระหว่างชาติทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 1*. กรุงเทพฯ ประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 8 ตุลาคม 2560 จาก <https://www.scribd.com/document/246270237/The-Access-to-Sources-of-Fund-for-Thai-Small-and-Medium-Enterprises>
- วรชมน ทองรักษ์. (2554). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองนักวิเคราะห์สินเชื่อ (บัญชีมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2560). *มาตรฐานรายงานทางการเงินไทย*. สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2560, จาก <http://www.fap.or.th/index.php?lay=show&ac=article&id=539863468&Ntype=58>
- สำนักปลัดกระทรวงการคลัง. กลุ่มสารนิเทศการคลัง. (2559). *มาตรการบัญชีเล่มเดียวและการยกเว้นและลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับ SMEs*. ข่าวกระทรวงการคลัง, 1(2559), 1.

- อภิญา วิเศษสิงห์. (2556). *การจัดทำบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- อมรา ตีระศรีวัฒน์. (2555). ปัญหาของสารสนเทศทางการบัญชีที่เป็นอุปสรรคต่อการให้สินเชื่อแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. *วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.)*, 8(2), 186–197.
- Adler, P., & Adler, P. A. (2012). *The Epistemology of Numbers*. In How many qualitative interviews is enough? Expert voices and early career reflections on sampling and cases in qualitative research. GB National Centre for Research Methods. Retrieved from http://blog.soton.ac.uk/dissertation/files/2013/09/how_many_interviews.pdf
- Agarwal, B. L. (2006). *Basic Statistics* (4th ed.). New Delhi: New Age International.
- Al-nassan, M. zuhair, Al-shaqnobi, M., & Nabaheen, M. (2013). *Methods of Inventory Valuation Application and Limitation*. Islamic University of Gaza, Gaza.
- Beckert, P. J. (2007). *Measuring Business Financial Strength*. Retrieved April 25, 2017, from <http://www.pinnaclebusiness.com/newsletter/Financial%20Review%20By%20Pinnacle%20Consultants%20042611.html>
- Bradley, J. V. (1960). *Distribution-Free Statistical Tests*. Ohio: Wright Air Development Division Air Research And Development Command United States Air Force. Retrieved from <http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/249268.pdf>
- Brown, J. D. (2007). Sample size and statistical precision. *JALT Testing & Evaluation SIG Newsletter*, 11(2), 21–24.
- Dworkin, S. L. (2012). Sample Size Policy for Qualitative Studies Using In-Depth Interviews. *Archives of Sexual Behavior*, 41(6), 1319–1320.
- Faber, J., & Fonseca, L. M. (2014). How sample size influences research outcomes. *Dental Press Journal of Orthodontics*, 19(4), 27–29.
- Fay, M. P., & Proschan, M. A. (2010). Wilcoxon-Mann-Whitney or t-test? On assumptions for hypothesis tests and multiple interpretations of decision rules. *Statistics Surveys*, 4, 1–39.
- Garman, E. T., & Forgue, R. (2011). *Personal Finance*. Cengage Learning.
- Greene, S. (2015). *Quantitative Data Analysis: Choosing a statistical test*. Office of Planning, Assessment, Research & Quality University of Wisconsin. Retrieved from https://www.uwstout.edu/parq/intranet/upload/what_quant_test_to_use.pdf
- Gurau, M. (2014). *Three Types of Accounting Policies Reflected in Financial Statements. Case Study for Romania*. *Global Economic Observer*, 2(1), 209–221.
- International Accounting Standards Board. (2017). *IFRS - Mission Statement*. Retrieved May 14, 2017, from <http://www.ifrs.org/About-us/Pages/IFRS-Foundation-and-IASB.aspx>
- Israel, D. (2009). *Data Analysis in Business Research: A Step-By-Step Nonparametric Approach*. New Delhi: SAGE Publications India.
- Lan, J. (2012). *16 Financial Ratios for Analyzing a Company's Strengths and Weaknesses*. Retrieved April 25, 2017, from <http://www.aaii.com/journal/article/16-financial-ratios-for-analyzing-a-companys-strengths-and-weaknesses.touch>
- Lucas, M., Lowth, G., & Prowle, M. (2013). *Management Accounting Practices of (UK) Small-Medium-Sized Enterprises (SMEs)* (Research No. 9(4)). London: Chartered Institute of Management Accountants.

- Minority Business Development Agency. (2010, August 6). *Financial Strength and Ratio Analysis*. Retrieved April 25, 2017, from <https://www.mbda.gov/news/blog/2010/08/financial-strength-and-ratio-analysis>
- Nachar, N. (2008). The Mann-Whitney U: A Test for Assessing Whether Two Independent Samples Come from the Same Distribution. *Tutorials in Quantitative Methods for Psychology*, 4(1), 13-20.
- Nobes, C. (2011). *International Variations in IFRS Adoption and Practice*. London: The Association of Chartered Certified Accountants.
- Rao, P. M. (2012). *Fundamentals of Accounting for CPT*. PHI Learning Pvt. Ltd.
- Sahaf, M. A. (2013). *Management Accounting: Principles & Practice* (3rd ed.). New Delhi: Vikas Publishing House.
- Sen, A., & Srivastava, M. (1997). *Regression Analysis: Theory, Methods, and Applications*. New York: Springer Science & Business Media.
- Shapiro, S. S., & Wilk, M. B. (1965). An analysis of variance test for normality (complete samples). *Biometrika*, 52(3, 4), 591.
- Student. (1908). Probable error of a correlation coefficient. *Biometrika*, 6(2-3), 302-310.
- UCLA Institute for Digital Research and Education. (2017). *Choosing the Correct Statistical Test in SAS, Stata, SPSS and R*. Retrieved January 8, 2018, from <https://stats.idre.ucla.edu/other/mult-pkg/whatstat/>
- Uddin, R., Biswas, T., Julfikar, A., & Khatun, M. (2017). Accounting Practices of Small and Medium Enterprises in Rangpur, Bangladesh. *Journal of Business & Financial Affairs*, 6(4), 1-7.

Translated Thai References

- Aroonpairojanakul, Kajornkiat. (2016). What SMEs could gain more than tax exempt by adopting the single accounting practice. Retrieved November 6, 2016, from http://www.efinancethai.com/MoneyStrategy/file/index.aspx?release=y&id=972&file_name=ms_20160218&symbol=MS. (in Thai)
- Aroonrat, Kanyapach. (2014). Factors for Choosing Inventory Valuation Policy that Affect Financial Status and Return of Listed Company in MAI. *APHEIT Journal*. 20(2), 69-78. (in Thai)
- Fiscal Information Section, Office of Office of the Permanent Secretary to Ministry of Finance. (2016). *Measure for Single Accounting, Exempt and Deduction of Corporate Income Tax for SMEs*. Ministry of Finance Newsletter, 1(2529), 1. (in Thai)
- Phomprapha, P. (2014). *The Access to Sources of Fund for Thai Small and Medium Enterprises*. In 1st National and International Conference on Humanities and Social Sciences. Bangkok, THAILAND. Retrieved October 8, 2017, from <https://www.scribd.com/document/246270237/The-Access-to-Sources-of-Fund-for-Thai-Small-and-Medium-Enterprises>.(in Thai)
- Security Exchange of Thailand. 2018. Companies/Securities in Focus. Retrieved February 8, 2018 https://portal.set.or.th/mai/stockslookup.do?locale=en_US
- Sektrakul, Krisada. (2015). *Analysis of Financial Statements*. Bangkok: Security Exchange of Thailand. (in Thai)
- Thongraks, Wassamon. (2011). *Factors Relating to the Reliability of Financial Statement of SMEs in the View of Loan Analysts*. (Master Degree Thesis). Bangkok: Thammasat University. (in Thai)

- Tirasriwath, Amara. (2012). *Accounting Information Problems which are The Obstacles to SMEs Financing*. APHEIT Journal, 8(2), 186-197. (in Thai)
- Wasawanawath, Tanyaras. (2015). *The Accounting Policy in Cost Based Inventory Valuation of Listed Companies in The Stock Exchange of Thailand*. Bangkok, Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)
- Wisetsingh, Apinya. (2013). *Accounting Practice of SMEs in Bhasrichareon District, Bangkok*. Bangkok: Suansunadha Rajabhat University. (in Thai)
- Worawudhijongsatit, Bhanni. (2015). *Tax and Accounting for SME: SME and Accounting Practice*. Retrieved April 25, 2017, from <http://www.smartsme.tv/content/17964>. (in Thai)